
Vooronderzoek

Rapport Probleeminventarisatie

Someren Kleine Aa

Figuur 1: Kleine Aa te Someren (bron: <http://www.ed.nl/regio/helmondregio/3544844/De-Kleine-Aa-mag-weer-gaan-slingeren.ece>).

Opsporen Conventionele Explosieven

Vooronderzoek

Probleeminventarisatie Someren Kleine Aa

Projectnummer	: 07830
Locatie	: Someren Kleine Aa
Opdracht	: Probleeminventarisatie
Opdrachtgever	: Waterschap Aa en Maas
Plaats en datum	: Riel, 27 juli 2009
Kenmerk	: RO-090131 versie 1.0
Auteur	: N. van der Lee (Historicus) Th.H.J. Derksen (Sr. OCE-deskundige)
Goedgekeurd door	: J.A. Blokvoort

Riel Explosive Advice & Services Europe B.V.

**Opdrachtgever
Waterschap Aa en Maas**

John Blokvoort
Commercieel directeur

Theo Derksen
Sr. OCE-deskundige

Dhr. S. Hoek

© Copyright 2009. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de houders van het auteursrecht. De opdrachtgever mag voor intern gebruik duplicaten maken.

Inhoudsopgave

	Pagina
Inhoudsopgave	3
1. Inleiding.....	5
1.1. Aanleiding	5
1.2. Probleemsituatie	5
1.3. Doel.....	5
1.3.1. Doel Probleeminventarisatie.....	5
1.3.2. Doel Probleemanalyse.....	6
2. Locatiegebonden informatie	7
2.1. Afbakening onderzoeksgebied.....	7
2.2. Bodemopbouw	7
2.3. De locatie: historisch, huidig en toekomstig.....	7
3. Geraadpleegde bronnen.....	8
3.1. Algemene documentatie	8
3.1.1. Literatuur.....	8
3.1.2. Archiefinstellingen.....	8
3.2. Specifieke documentatie.....	8
3.2.1. Door opdrachtgever aangeleverde documenten.....	8
3.2.2. Bombardementsgegevens.....	8
3.2.3. Luchtfoto's	8
3.2.4. Kaartmateriaal	8
3.2.5. Defensiearchieven	9
3.3. Leeswijzer Probleeminventarisatie en –analyse.....	9
4. Probleeminventarisatie.....	10
4.1. Literatuurgegevens	10
4.1.1. De Duitse inval 1940.....	10
4.1.2. De bezetting van 1941 tot juni 1944 (<i>D-Day</i>)	11
4.1.3. De periode juni '44 (<i>D-Day</i>) tot en met oktober '44	12
4.1.4. Winter '44-'45 tot en met de Duitse capitulatie mei 1945.....	13
4.2. Regionaal Historisch Centrum Eindhoven	13
4.3. Luchtfoto's.....	14
4.4. Stafkaarten.....	14
4.5. Bombardementsgegevens	14
4.6. Defensiearchieven	15
4.6.1. MORA's / WO's EOCKL	15
4.6.2. Mijneveldkaarten.....	15
4.7. Conclusie	15
5. Probleemanalyse.....	16
6. Financiële aspecten / Bijdragebesluit.....	17
6.1. Bijdragebesluit.....	17
6.2. Negatief advies	17
6.3. Rijksbijdrage.....	17

7. Conclusie en Advies	18
7.1. Conclusie Probleeminventarisatie.....	18
7.2. Leemten in kennis.....	18
7.3. Advies	18
8. Bijlagen	19
Bijlage 01A Onderzoeks- en projectwerkgebied Someren Kleine Aa.....	20
Bijlage 01B Kleine Aa.....	21
Bijlage 01C Extra traject: EVZ Kleine Aa	22
Bijlage 02 Het proces “Opsporen Conventionele Explosieven” (BRL)	23
Bijlage 03 Gehanteerde begrippen	25
Bijlage 04A Overzichtskaart Nederlandse verdediging	27
Bijlage 04B Overzichtskaart Duitse aanval 11 mei 1940	28
Bijlage 04C Overzichtskaart geallieerde opmars	29
Bijlage 04D Engelse artillerie	30
Bijlage 05 Overzicht van de (archief)instellingen en de geraadpleegde bronnen	31
Bijlage 06A Regionaal Historisch Centrum Eindhoven	32
Bijlage 06B Gemeentebestuur Someren 1935-1979, Collectienummer A-3086, inv. 904: Lijst van CE in de gemeente Someren	40
Bijlage 07 Uitsnede geallieerde stafkaart: Geldrop 26NE	41
Bijlage 08A Inpassing luchtfoto TDN 2 augustus 1944 (losbladig)	42
Bijlage 08B Inpassing luchtfoto's TARA 14 jan 1944 (losbladig)	43
Bijlage 08C Inpassing naoorlogse luchtfoto d.d. 1961 (losbladig)	44
Bijlage 09 Meldingen EOCL	45
Bijlage 10 Checklist BRL-OCE	46
Bijlage 11 Verzendlijst.....	47

Overzicht tabellen:

Tabel 1: Verwijzing literatuur.	10
Tabel 2: Overzicht gebeurtenissen Duitse inval mei 1940.....	11
Tabel 3: Overzicht gebeurtenissen '41 tot en met juni '44.....	12
Tabel 4: Overzicht gebeurtenissen juni '44 tot en met okt. '44.....	13
Tabel 5: Overzicht gebeurtenissen winter '44-'45 t/m mei 1945.....	13
Tabel 6: Overzicht luchtfoto's WO II.....	14

Overzicht figuren:

Figuur 1: Kleine Aa te Someren (bron: http://www.ed.nl/regio/helmondregio/3544844/De-Kleine-Aa-mag-weer-gaan-slingeren.ece).	1
Figuur 2: Landschapsvormen Someren (bron: <i>De grote Bosatlas 53e Editie</i> (Groningen 2008), 44). ...	7
Figuur 3: Onderzoeks- en projectwerkgebied (bron: Google Earth).	20
Figuur 4: Inrichtingsplan Kleine Aa (bron: Waterschap Aa en Maas).	21
Figuur 5: Toekomstige EVZ (gekleurde vlak) langs de Kleine Aa (bron: Waterschap Aa en Maas). ...	22
Figuur 6: De Nederlandse verdediging van Noord Limburg en Noord Brabant: de Maaslinie en de Peel-Raamstelling. Rechts de aanvallende Duitse divisies in dit gebied op 10 mei 1940 (bron: Joosen, W.A.L., <i>Geschiedenis van Someren in de Tweede Wereldoorlog</i> (Someren 1984)18).....	27
Figuur 7: Aanvallen van de Duitsers op de Nederlandse verdediging aan de Zuid Willemsvaart op 11 mei 1940 (bron: Joosen, <i>Geschiedenis van Someren in de Tweede Wereldoorlog</i> 20).....	28
Figuur 8: De Britse acties. Op 21 september 1944 zijn de Britten over de Zuid-Willemsvaart (bron: Didden, J. en Swarts, M., <i>Einddoel Maas, de strijd in zuidelijk Nederland tussen september en december 1944</i> (Weesp 1984)73).....	29
Figuur 9: Een 25-ponder vuurt op 23 september 1944 vanuit het bruggehoofd bij Someren op de Duitse stellingen (bron: Didden, J. en Swarts, M., <i>Brabant Bevrijd</i> (Den Haag z.j.)84).....	30

1. INLEIDING

1.1. AANLEIDING

Waterschap Aa en Maas is voornemens een deel van de beek Kleine Aa onder Someren her in te richten, zie bijlage 01A. Voordat het werk uitgevoerd kan worden, dient nagegaan te worden of er Conventionele Explosieven (CE) aanwezig kunnen zijn.

Voorliggend rapport beschrijft de resultaten voor het aspect CE met betrekking tot de toekomstige (grond-)werkzaamheden.

De rapportage is opgesteld volgens de laatste versie van de Beoordelingsrichtlijnen Opsporen Conventionele Explosieven (BRL-OCE, d.d. 8 februari 2007). Deze richtlijnen zijn opgesteld onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en hebben medio 2006 een wettelijk karakter gekregen door een directe koppeling binnen de Arbowet.

1.2. PROBLEEMSITUATIE

In het kader van toekomstige werkzaamheden zal een breed scala aan (bodem-)activiteiten gaan plaatsvinden. Indien zich één of meerdere CE in de bodem bevinden, is dat in eerste instantie een risico inzake de arbo-veiligheid van het personeel dat hier direct mee is gemoeid. Daarnaast kan een risico ontstaan in het kader van de OOV (Openbare Orde en Veiligheid).

Bovendien zal een eventuele stagnatie van de werkzaamheden door het aantreffen van CE in de uitvoeringsfase direct aanzienlijke kostenverhogingen tot gevolg hebben.

Het is daarom van groot belang om zo snel mogelijk duidelijkheid te krijgen over de aard en omvang van het eventuele CE-probleem teneinde de veiligheid voor personeel en omgeving tijdens de realisatiefase te kunnen garanderen.

Daarnaast is het belangrijk in het kader van de projectbegroting, de kosten van een eventueel noodzakelijk vervolgonderzoek vooraf in kaart te hebben gebracht.

1.3. DOEL

Het doel van het onderzoek is het verwerven van informatie aan de hand van bestaande bronnen over bekende of verwachte waarden, binnen het omschreven gebied. Het resultaat is een rapport met een gespecificeerde verwachting, op basis waarvan een beslissing genomen kan worden ten aanzien van een (eventueel) vervolgonderzoek. Het rapport is onderverdeeld in twee fasen, te weten:

- Probleeminventarisatie;
- Probleemanalyse.

1.3.1. Doel Probleeminventarisatie

Het doel van de Probleeminventarisatie is het verzamelen en overzichtelijk ordenen van relevant (historisch) feitenmateriaal over het onderzoeksgebied.

De benodigde informatie wordt onder meer verkregen door de nadere bestudering van allerhande beschikbare archieven, literatuur, (lucht)foto's, vluchtgegevens in het geval van bombardementen en/of beschietingen.

Tevens wordt op basis van de Probleeminventarisatie een positief of negatief advies uitgebracht voor het onderzoeksgebied en/of projectwerkgebied. Een positief advies wordt gegeven indien "het gereede vermoeden van de aanwezigheid van CE, die na de Tweede Wereldoorlog zijn achtergebleven" bestaat. Een negatief advies wordt gegeven indien onvoldoende onderbouwing bestaat om dit "gereede vermoeden" te concluderen.

In het geval van een negatief advies kan het CE-bodemonderzoek worden beëindigd en vindt er geen Probleemanalyse plaats.

1.3.2. Doel Probleemanalyse

In het geval van een positief advies wordt geadviseerd om na goedkeuring van het bevoegd gezag de Probleemanalyse uit te laten voeren. Het doel is de verworven informatie uit de Probleeminventarisatie specifiek te analyseren en op basis hiervan een advies te formuleren waarmee een eventuele werkvoorbereiding kan worden gestart teneinde de voorgenomen werkzaamheden veilig uit te kunnen voeren.

Dit onderzoek omvat de analyse van het historisch feitenmateriaal en de vaststelling van de aard en omvang van vermoede CE en bestaat tenminste uit:

- vaststellen soort en hoeveelheid vermoede CE;
- verschijningsvorm van de vermoede CE;
- inventarisatie locatiespecifieke omstandigheden;
- vaststellen en afbakenen van het verdachte gebied;
- evaluatie van de risico's van de vermoede CE in relatie tot het toekomstige gebruik van de locatie.

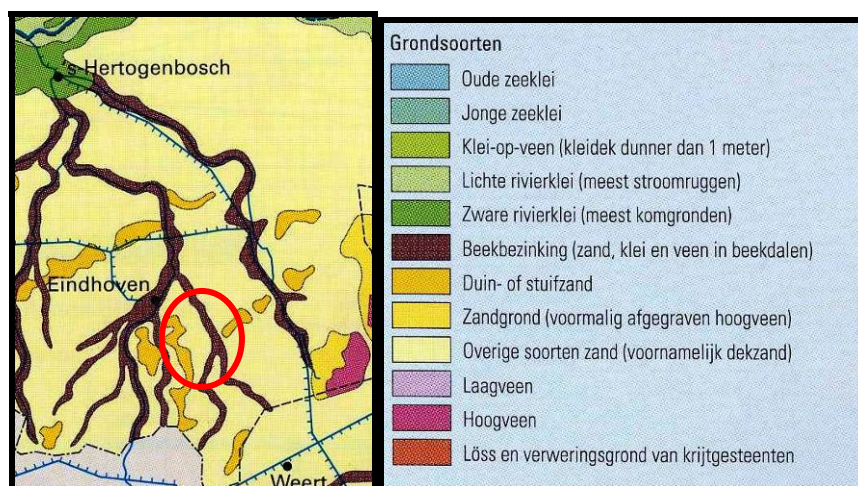
2. LOCATIEGEBONDEN INFORMATIE

2.1. AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

Het projectwerkgebied beslaat een deel van de Kleine Aa in de gemeente Someren tussen de Vaarselstraat en de Dellerweg. Het onderzoeksgebied bestrijkt een groter gebied dan de Kleine Aa met als doel een zo'n compleet mogelijk beeld van het gebied in oorlogstijd te geven, zie bijlagen 01A. Het nieuwe tracé heeft een lengte van circa 1.650 meter en een gemiddelde breedte van 10 meter. Het oppervlak is circa 15.750 m².

2.2. BODEMOPBOUW

De bodem van de kleine Aa bestaat uit beekbezinking, zie figuur 2. De rode cirkel geeft de globale ligging van het onderzoeksgebied weer.

Figuur 2: Landschapsvormen Someren (bron: *De grote Bosatlas 53e Editie* (Groningen 2008), 44).

2.3. DE LOCATIE: HISTORISCH, HUIDIG EN TOEKOMSTIG¹

In 1968 is de Kleine Aa rechtgetrokken. Het traject van de Dellerweg tot de Vaarselstraat wordt heringericht waarbij de Kleine Aa het tracé van een oude meander uit circa 1960 zal volgen. Het tracé wordt opnieuw gegraven. Daarnaast worden er 6 poelen aangelegd met een oppervlakte van 1.000 m². en een diepte van circa 2 meter en worden er enkele wandelpaden aangelegd, zie bijlage 01B. Ten zuidoosten van de Dellerweg wordt langs de Kleine Aa over een lengte van circa 150 meter een 20 meter brede EVZ aanleggen, zie bijlage 01C.

¹ Informatie van opdrachtgever.

3. GERAADPLEEGDE BRONNEN

In dit hoofdstuk komen de diverse geraadpleegde bronnen en archieven aan bod. Tevens wordt in de laatste paragraaf de leeswijzer behandeld.

3.1. ALGEMENE DOCUMENTATIE

3.1.1. Literatuur

De literatuurstudie vormt een belangrijk onderdeel van het Vooronderzoek. Op een relatief eenvoudige manier kan er een overzicht worden verkregen van het onderzoeksgebied en het projectwerkgebied zodat het zoeken in de diverse archieven wordt vereenvoudigd.

3.1.2. Archiefinstellingen

Om een duidelijk beeld te creëren van het onderzoeksgebied en het projectwerkgebied tijdens en na de Tweede Wereldoorlog is het noodzakelijk om relevante informatie uit de diverse archieven te verzamelen. Voor dit Vooronderzoek in de gemeente Someren is het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven geraadpleegd.

3.2. SPECIFIEKE DOCUMENTATIE

3.2.1. Door opdrachtgever aangeleverde documenten

Waterschap Aa en Maas heeft de basisinformatie met (digitaal) kaartmateriaal aangeleverd. De diverse historische informatie is hierop ingepast.

3.2.2. Bombardementsgegevens

Bombardementsgegevens zijn uit verschillende bronnen ingewonnen. De *Royal Air Force* heeft alle vlucht- en bombardementsgegevens opgetekend in het zogenoemde *Operational Record Book* (ORB). In deze dagtekeningen van de diverse luchtmissies zijn ook de gegevens van enkele Amerikaanse luchtlegers die tijdens WO II in Engeland gestationeerd waren opgenomen. De ORB-gegevens worden bewaard in het *Public Record Office, National Archives UK* (nationale archief van Engeland) in Londen. De specifieke Amerikaanse gegevens liggen in *The National Archives* in Washington DC.

3.2.3. Luchtfoto's

Met het gebruik van luchtfoto's van de periode 1940-1945 van het onderzoeksgebied kan informatie worden verschaft over eventuele oorlogshandelingen en -activiteiten in (en/of op) de bodem binnen het onderzoeksgebied gedurende de Tweede Wereldoorlog.

3.2.4. Kaartmateriaal

Kaarten maken evenals luchtfoto's een belangrijk deel uit van het onderzoek. Voor het project is van diverse soorten kaartmateriaal gebruik gemaakt. Naast oude plattegronden en (staf)kaarten is er tevens gebruik gemaakt van digitale kaarten van de huidige situatie. Deze laatste categorie kaarten wordt voornamelijk in combinatie met luchtfoto's gebruikt. Door de kaart van de huidige situatie te projecteren op de historische luchtfoto's is het mogelijk om eventuele verwoestingen binnen de onderzoeksgebieden aan te geven en te vertalen naar een Rijksdriehoek (RD)-

coördinaat. Dit is nodig omdat tijdens de Tweede Wereldoorlog (WO II) de geallieerden een uniek kaart-/coördinaatstelsel met vaknummers hanteerden.

3.2.5. Defensiearchieven

In 1971 heeft het EOCKL van het ministerie van Defensie de taak voor het ruimen van aangetroffen CE van de Hulpverleningsdienst (HvD) van het ministerie van Binnenlandse Zaken overgenomen. Vanaf die tijd zijn alle meldingen van aangetroffen CE vrij nauwgezet bijgehouden.

MORA's / WO's

Van alle meldingen binnen de gemeente Someren die vanaf 1971 tot heden zijn uitgevoerd door het EOCKL, is de inventaris van de uitvoeringsrapporten, de MORA's (Melding Opdracht Ruimrapportage Afdoening) opgevraagd. Vanaf de jaren '90 van de vorige eeuw worden de MORA's, werkopdrachten (WO's) genoemd. Door het inventariseren van de MORA's en WO's die betrekking hebben op het onderzoeksgebied en projectwerkgebied en/of de directe omgeving hiervan kan worden nagegaan of mogelijke blindgangers al geruimd zijn in het verleden. Tevens wordt meer inzicht verkregen in de gevechtsactiviteiten die mogelijk in het gebied hebben plaatsgevonden.

Mijnenveldkaarten

Om na te gaan of er gedurende de oorlogsjaren mijnenvelden zijn gelegd en/of geruimd, zijn bij het EOCKL de mijnenkaarten opgevraagd van het gebied. Hiervoor zijn stafkaarten beschikbaar waarin de verschillende velden zijn ingetekend. Bovendien wordt in het geval van daadwerkelijke voormalige mijnenvelden aan de hand van aparte staatjes in een situatieschets de ligging aangegeven en informatie verstrekt over onder meer het aantal mijnen en het type.

3.3. LEESWIJZER PROBLEEMINVENTARISATIE EN –ANALYSE

De resultaten van geraadpleegde archieven en bronnen (in de vorige paragrafen beschreven) worden geïnventariseerd en vervolgens gerapporteerd in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 komt de nadere analyse aan de orde in het geval mocht blijken dat het aannemelijk is te veronderstellen dat er sprake is van een verhoogd risico op het aantreffen van CE.

In hoofdstuk 6 worden de financiële aspecten uitgewerkt en in hoofdstuk 7 komt vervolgens de conclusie aan bod en het hieruit voortvloeiend advies

4. PROBLEEMINVENTARISATIE

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de geraadpleegde bronnen en archieven, zoals in het vorige hoofdstuk beschreven staat, weergegeven.

4.1. LITERATUURGEGEVENS

Voor het literatuuronderzoek is een beknopt aantal boeken omtrent het onderzoeksgebied geraadpleegd, zie tabel 1.

Verkorte aanduiding	Schrijver	Titel	Relevantie
ALT	Altes Korthals, A.,	<i>Luchtgevaar, luchtaanvallen op Nederland 1940-1945</i> (Amsterdam 1984);	Nee
DID1	Didden, J. en Swarts, M.,	<i>Brabant Bevrijd</i> (Den Haag z.j.);	Ja
DID2	Didden, J. en Swarts, M.,	<i>Einddoel Maas, de strijd in zuidelijk Nederland tussen september en december 1944</i> (Weesp 1984);	Ja
JOO	Joosen, W.A.L. e.a.,	<i>Geschiedenis van Someren in de Tweede Wereldoorlog</i> (Someren 1984);	Ja
KLE	Klep, Chr. en Schoenmaker, B.,	<i>Oorlog op de flank. De bevrijding van Nederland 1944-1945</i> ('s Gravenhage 1995);	Nee
PAR	Pater, de, B.C. e.a.,	<i>Grote Atlas van Nederland 1930-1950</i> (Zierikzee 2005);	Nee
ZWA 1 en 2	Zwanenburg, G.J.,	<i>En nooit was het stil..., kroniek van een luchtoorlog dln I & II</i> (z.p.z.j. ²).	Nee

Tabel 1: Verwijzing literatuur.

In de volgende subparagrafen worden de gebeurtenissen, gerelateerd aan de (lucht-) gevechtsacties gedurende de Tweede Wereldoorlog, per tijdsvak beschreven en in een tabel weergegeven. In de kolom "bron" wordt verwezen naar de geraadpleegde literatuur. In de onderstaande overzichten zijn de afkortingen (zie tabel 1) met paginaverwijzing van de diverse boeken/literatuur weergegeven.

4.1.1. De Duitse inval 1940

Duitsland was al tijden bezig met de voorbereidingen voor een overweldigende (lucht-)aanval op West-Europa. Tijdens de Duitse inval van 10 mei 1940 werden door de bombardementen voornamelijk militaire doelen en vliegvelden in het westen van Nederland getroffen. In het Westland werden op verschillende plaatsen parachutisten gedropt. Het bombardement op Rotterdam van 14 mei 1940 dwong Nederland tot overgave.

In het oosten van het land lagen slechts mondjesmaat kleine groepen grenstroepen en langs de IJssel lag een verdedigingslinie.

² = zonder plaats, zonder jaar.

Bron+Blz.	Datum	Gebeurtenis
JOO 14	1936-1940	Als onderdeel van de Peel-Raamstelling en de beveiliging van de bruggen over de Zuid-Willemsvaart is een afdeling van het Korps-Politietroepen gestationeerd bij Sluis IX: Groep Someren. Op de Strabrechtse heide worden schietoefeningen gehouden.
JOO 22-23	11 mei 1940	De Duitsers bezetten Asten en rukken op naar de Zuid Willemsvaart, het laatste obstakel in Noord-Brabant. De terugtrekkende Nederlandse troepen blazen alle bruggen over de vaart op. Bij Sluis X en XI wordt kort gevochten, maar al snel zijn de Duitsers de Zuid Willemsvaart over. In de Kanaalstraat in Someren gaat een huis in vlammen op als gevolg van de schermutselingen (zie bijlage 04A en B)
JOO 28	11 mei 1940	Ter hoogte van Vaarsel komt het tot een treffen tussen een groepje Nederlandse en Duitse militairen. De Nederlanders zitten in een schuur aan de Vaarselstraat om de naar het westen oprukkende Duitsers te hinderen. De Nederlandse soldaten geven zich over als hun munitie op is.
JOO 124	11 mei 1940	Een Duitse Messerschmitt jachtvliegtuig wordt neergeschoten op de gemeentegrenzen van Mierlo, Heeze, Maarheeze en Someren.

Tabel 2: Overzicht gebeurtenissen Duitse inval mei 1940.

4.1.2. De bezetting van 1941 tot juni 1944 (D-Day)

Nadat in 1941 de geallieerde verliezen waren gestegen en de luchtoperaties beperkt bleven, kwam er in februari 1942 een verandering in de Britse strategie. De strategie van de nachtelijke precisiebombardementen werd verlaten voor wat betreft Duitsland en vervangen door bombardementsvluchten op Duitse (industrie)steden. Op deze wijze hoopten de geallieerden het moreel van de Duitse burgers te breken. Voor de bezette gebieden gold nog altijd dat de bevolking zoveel mogelijk gespaard moest blijven en slechts doelen die voor de Duitse oorlogvoering van groot belang waren, bestookt mochten worden. In de zomer van 1942 verscheen de Amerikaanse luchtmacht ten tonele. In tegenstelling tot de Engelse *Royal Air Force (RAF)* voerden de Amerikanen hun acties overdag uit en hielden zij vast aan de precisiebombardementen.

Bron+Blz.	Datum	Gebeurtenis
JOO 124	3-4 jul. 1941	Een Engelse Whitley bommenwerper stort neer tussen Someren-Eind en Moost.
JOO 125	4-5 jul. 1941	Een Duitse nachtjager stort neer in de nabijheid van het Heezer Witven.
JOO 125	7-8 jul. 1941	Een Engelse Hampdon bommenwerper maakt een noodlanding op de Strabrechtse Heide.
JOO 66	31 mei 1942	Het achtergedeelte van de boerderij van J. van den Eynden, B46 Lierop (nu Eindje 4) wordt getroffen door afgeworpen brandbommen.

Bron+Blz.	Datum	Gebeurtenis
JOO 66-67	6 aug. 1942	Een huis aan de Broekstraat wordt getroffen door brandbommen.
JOO 126	11-12 aug. 1942	Een Engelse Wellington bommenwerper stort neer onder Lierop op het Berkeneindje.
JOO 126	13 mei 1943	Een Engelse Wellington bommenwerper stort neer tussen Someren en Asten.
JOO 129	23 apr. 1944	Een Engelse Halifax bommenwerper ontploft in de lucht waarna brokstukken in het land bij de Laarstraat neerkomen.
JOO 67	20 mei 1944	Een gevonden projectiel in een weiland aan de Beemdstraat ontploft als kinderen het trachten open te maken.
JOO 131	23 mei 1944	Een Engelse Lancaster bommenwerper stort neer in het Ven over Sluis half XII.
JOO 131	25 mei 1944	Een Engelse Lancaster bommenwerper stort brandend neer bij Kerkweg 12.

Tabel 3: Overzicht gebeurtenissen '41 tot en met juni '44.

4.1.3. De periode juni '44 (D-Day) tot en met oktober '44

De voorbereidingen voor operatie *Overlord* waren al begin 1943 begonnen. De Duitse kustverdediging (de *Atlantikwall*) werd zwaar ondermijnd na de geslaagde geallieerde landingen op 6 juni 1944. De geallieerde opmars naar het noorden verliep redelijk voorspoedig. Dit had onder meer te maken met het feit dat de Duitsers verzuimd hadden om landinwaarts meerdere verdedigingslinies te creëren. De geallieerde opmars werd net ten zuiden van Nederland wat vertraagd door een ijlings door de Duitsers opgetrokken verdedigingslinie. Desondanks werd de tegenstand snel gebroken en kon operatie *Market Garden* van start gaan. In deze operatie zou de nadruk komen te liggen op de juiste afstemming en samenwerking van de luchtlandingstroepen (deel van de operatie dat de naam *Market* kreeg) en de grondtroepen (operatie *Garden*). Het primaire doel van de operatie was de inname van de zeven waterwegen tussen Eindhoven en Arnhem. Om de geallieerde opmars te laten slagen was het belangrijk om de diverse steden en dorpen die op de route lagen van de opmars te bezetten en te behouden met parachutisteneenheden (Amerikaanse en Britse) totdat de landlegers de steden en dorpen bevrijden.

Bron+Blz.	Datum	Gebeurtenis
JOO 131	17 sept. 1944	Een Amerikaanse B17 bommenwerper wordt boven Sluis XIII geraakt door het daar aanwezige afweergeschut en stort neer ten oosten van de Zuid Willemsvaart. De crashplaats is niet bekend.
JOO 175 DID1 67	20 sept. 1944	De geallieerden trekken Someren in via de Vaarselstraat. Aan de andere kant van de Zuid Willemsvaart hebben de Duitsers verdedigingsstellingen aangelegd die door de geallieerden onder vuur worden genomen. De Duitsers beantwoorden het vuur met artillerie.
JOO 175	21 sept. 1944	Gevechten rond Sluis XI (zie bijlage 04C).

Bron+Blz.	Datum	Gebeurtenis
DID1 71		
JOO 177-179	22 sept. 1944	De geallieerden bevrijden na hevige gevechten Asten.
DID2 81		
DID1 81		
DID 84	23 sept 1944	Een 25-ponder vuurt vanuit het bruggehoofd bij Someren op de Duitse stellingen (zie bijlage 04D).
JOO 183-188	22-24 sept. 1944	De Duitsers beschieten de brug bij Sluis XI en Someren-Dorp waarbij granaten vallen in de Kanaalweg, Kanaalstraat, Keizerstraat, Slievenstraat op het Marktpllein en op Schoolstraat 4.

Tabel 4: Overzicht gebeurtenissen juni '44 tot en met okt. '44.

4.1.4. Winter '44-'45 tot en met de Duitse capitulatie mei 1945

De operatie *Market Garden* was voor de geallieerden uiteindelijk geen succes, het leverde strategisch weinig baat op. In de winter van 1944-1945 lag het front nagenoeg onbewegelijk stil, dwars door Nederland, vanaf de Oosterschelde via Moerdijk richting Nijmegen. In die periode namen de grondgevechten af, maar werden de luchtgevechten en bombardementsvluchten richting Duitsland geïntensiveerd. Ook boven de bezette gebieden in Nederland nam het aantal luchtactiviteiten toe.

Bron+Blz.	Datum	Gebeurtenis
JOO 197	19 nov. 1944	Op de Kanaaldijk tussen Sluis XI en X raakt een burger dodelijk getroffen door scherven van afgeworpen vliegtuigbommen.
JOO 190	Na de oorlog	16 boerderijen en/of woningen zijn geheel verwoest door het oorlogsgeweld, 145 woningen zijn beschadigd.
JOO 216	Na de oorlog	De geallieerden brengen munitie tot ontploffing op de Boksenberg te Someren-heide.

Tabel 5: Overzicht gebeurtenissen winter '44-'45 t/m mei 1945.

Uit de literatuur is gebleken dat verschillende bombardementen en grondgevechten hebben plaatsgevonden in de gemeente Someren. Deze oorlogshandelingen hebben echter geen betrekking op het projectwerkgebied.

4.2. REGIONAAL HISTORISCH CENTRUM EINDHOVEN

Het Regionaal Historisch Centrum (RHC) Eindhoven is geraadpleegd voor de gemeente Someren. De mogelijk relevante toegangen zijn geraadpleegd en worden met inhoud weergegeven in bijlage 06A. In het RHC is een grote hoeveelheid informatie van Someren tijdens de Tweede Wereldoorlog aangetroffen, zie bijlage 06B. Er wordt echter geen melding gedaan van oorlogshandelingen die betrekking hebben op het projectwerkgebied. Wel zijn meldingen aangetroffen van schade aan huizen en aangetroffen granaten in de Heikantstraat, Vaarselstraat, en Dellerweg. Deze straten bevinden zich echter op afstand

van de Kleine Aa (de Heikantstraat op minimaal 3.500 meter en de Vaarselstraat en Dellerweg grenzen alleen ten noorden en zuiden van de Kleine Aa).

4.3. LUCHTFOTO'S

Wageningen UR heeft geen beschikbare luchtfoto's van het onderzoeksgebied. Bij de Topografische Dienst Nederland van het Kadaster te Emmen (TDN) is een naoorlogse luchtfoto en een foto van 2 augustus 1944 besteld en bij The Aerial Reconnaissance Archives (TARA) zijn 2 luchtfoto's besteld van tijdens de oorlog, zie onderstaand overzicht.

Collectie	Fotonummer	Run	Datum	Ligging	Bron	Bijlage
885	4061	-	2 aug. 1944	Kleine Aa ten zuiden van Someren	TDN	08A
ACIU_J035	4157		14 jan 1944		TARA	08B
ACIU_J035	4159		14 jan 1944		TARA	08B
51	315	X	1961		TDN	08C

Tabel 6: Overzicht luchtfoto's WO II.

Op de luchtfoto's is op en in de directe omgeving van het projectgebied geen directe oorlogsschade waarneembaar.

4.4. STAFKAARTEN

REASeuro beschikt over een collectie geallieerde stafkaarten uit de Tweede Wereldoorlog met daarop (in sommige gevallen) aantekeningen van Duitse loopgraven, tankgrachten, mijnevelden, afweergeschut, etc.

Voor de Kleine Aa is de stafkaart Geldrop 26NE gebruikt. Een uitsnede van de stafkaart is weergegeven in bijlage 07. Het projectwerkgebied Kleine Aa ligt binnen de volgende kaartvierkanten: E.5611, E.5612, E.5710, E.5711, E.5712, E.5810, E.5811, E.5910 en E.5911. Deze kaartvierkanten worden gebruikt voor de bombardementsgegevens, zie § 4.5.

4.5. BOMBARDEMENTSGEGEVENS

Alle bekende geallieerde luchtaanvallen zijn opgetekend in de zogenaamde Operational Record Books (ORB). De Britse gegevens hieromtrent zijn opgelegd in The National Archives (TNA) in Kew-Londen.

REASeuro heeft in de loop der jaren geïnvesteerd in het direct toegang krijgen tot belangrijke bombardementsgegevens uit Engeland. Hierdoor wordt direct beschikt over een groot aantal (Engelse) bombardementsgegevens dat betrekking heeft op heel Nederland. Het grootste gedeelte van deze gegevens is in de REASeuro-database ingevoerd. Niet alle detailinformatie van de individuele piloten is opgetekend; aanvallen op gelegenheidsdoelen werden veelal alleen toegeschreven naar een gebied of traject. Informatie over Amerikaanse en/of Duitse bombardementen en/of beschietingen is (vooralsnog) niet (direct) beschikbaar.

In de database is gezocht op de plaatsnaam Someren en op de kaartvierkanten (en de daarbinnen liggende coördinaten) zoals weergegeven in § 4.4. Dit heeft geen meldingen van bombardementen opgeleverd.

4.6. DEFENSIEARCHIEVEN

4.6.1. MORA's / WO's EOCKL

Voor 1971 werd de taak van het ruimen van CE uitgevoerd door de Hulpverleningsdienst van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Vanuit de periode 1945-1971 waarin verreweg de meeste CE zijn geruimd, is, voor zover bekend, geen archief bewaard gebleven. Wel worden in veel gemeentearchieven de meldingen aan genoemde instantie in specifieke dossiers aangetroffen.

Aan het EOCKL is een verzoek gedaan om een overzicht aan te leveren van alle uitgevoerde meldingen vanaf 1971 tot heden binnen de gemeente Someren. Het betreft een overzicht van 150 meldingen. Deze zijn gefilterd op het onderzoeksgebied waarna 32 meldingen zijn overgebleven die mogelijk relevant zijn, zie bijlage 09. De dichtstbijzijnde bekende melding bevindt zich echter op ruim 400 meter van het projectwerkgebied, waardoor niet verwacht wordt CE aan te treffen in het projectwerkgebied.

4.6.2. Mijneveldkaarten

Na de Tweede Wereldoorlog is er direct een inventarisatie gemaakt van alle bekende en vermoedelijke mijnevelden in Nederland. Deze inventarisatie is ondergebracht in het archief van het EOCKL.

Het EOCKL heeft een kaart aangeleverd waar de mijnevelden en mijnenverdachte gebieden staan aangegeven binnen het onderzoeksgebied.

Het EOCKL heeft aangegeven dat in de gemeente Someren na afloop van de Tweede Wereldoorlog geen mijnevelden zijn achtergebleven in de nabije omgeving van de Kleine Aa.

4.7. CONCLUSIE

Op basis van bovenstaande informatie blijkt dat veel algemene informatie beschikbaar is voor Someren welke niet geprojecteerd kunnen worden op het projectwerkgebied Kleine Aa. Er wordt niet verwacht CE aan te treffen.

5. PROBLEEMANALYSE

Uit de Probleeminventarisatie is gebleken dat geen CE informatie naar voren is gekomen die duidt op de mogelijke aanwezigheid van CE in het projectwerkgebied. Om die reden is het uitvoeren van een Probleemanalyse niet nodig.

6. FINANCIËLE ASPECTEN / BIJDRAGEBSLUIT

6.1. BIJDRAGEBSLUIT

Het opsporen en ruimen van CE is een gemeentelijke aangelegenheid en de beslissing om hiertoe in een concrete situatie al dan niet over te gaan is de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders. Indien de gemeente zelf tevens opdrachtgever is voor het opsporen en ruimen van CE uit de WOII, wordt onder voorwaarden door de Rijksoverheid aan de gemeente een bijdrage toegekend. De toekenning van een rijksbijdrage vindt plaats op grond van het Bijdragebesluit kosten opsporing en ruiming CE Tweede Wereldoorlog 2006 (Staatsblad 2006, nummer 711).

Via de website van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (LNV) (<https://www.hetInvloket.nl>) is nadere informatie te verkrijgen.

6.2. NEGATIEF ADVIES

Om voor een bijdrage in aanmerking te komen, dient er een positief advies te worden afgegeven voor het project. Een positief advies wordt gegeven indien “het gereede vermoeden van de aanwezigheid van (een) Conventionele Explosie(f)ven, die na de Tweede Wereldoorlog zijn (is) achtergebleven” bestaat. Een negatief advies wordt gegeven indien onvoldoende onderbouwing bestaat dit “gereede vermoeden” te concluderen.

Op grond van dit onderzoek wordt niet aan de voorwaarde voor een positief advies voldaan; er is onvoldoende onderbouwing voor de mogelijke aanwezigheid van CE in de bodem van het onderzoeksgebied.

6.3. RIJKSBIJDRAGE

Op basis van het gesteld in § 6.2 komt het project niet in aanmerking voor een financiële tegemoetkoming van het Rijk omdat een negatief advies is afgegeven.

7. CONCLUSIE EN ADVIES

7.1. CONCLUSIE PROBLEEMINVENTARISATIE

Op basis van de Probleeminventarisatie wordt een negatief advies gegeven voor de Kleine Aa, hetgeen betekent dat niet wordt verwacht CE aan te treffen.

7.2. LEEMTEN IN KENNIS

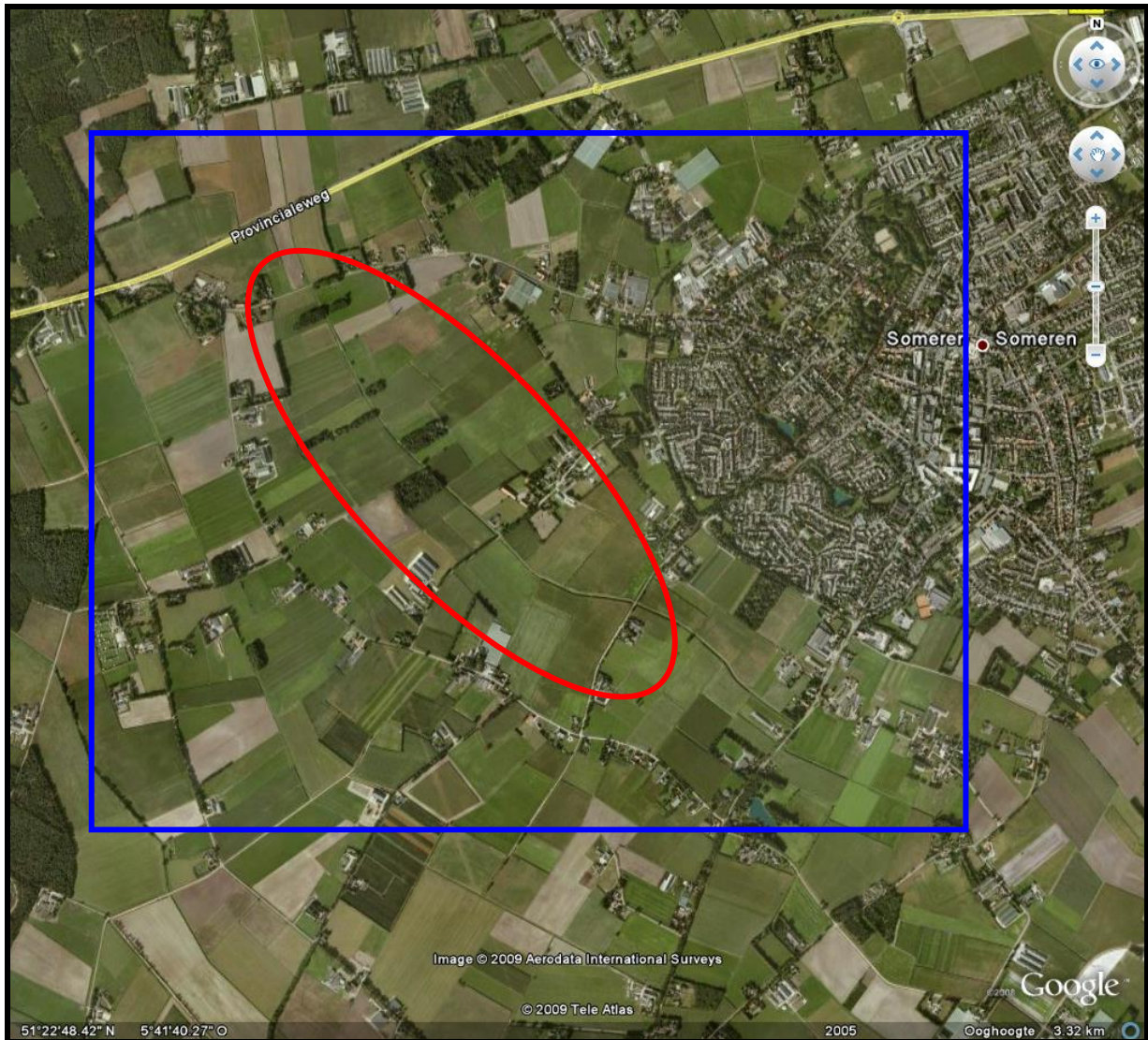
Uit dit Vooronderzoek is gebleken dat er een aantal leemten in kennis is, namelijk:

- Het is onbekend of er gedurende de periode 1940-1945 blindgangers en/of resten van vliegtuigbommen (en/of andere soorten CE) verwijderd zijn binnen het onderzoeksgebied;
- Het is onvoldoende bekend of er gedurende de periode mei 1945 tot en met 1970 blindgangers en/of resten van vliegtuigbommen (en/of andere soorten CE) aangetroffen dan wel verwijderd zijn binnen het onderzoeksgebied en/of projectwerkgebied;
- Het is niet bekend of in het verleden (bagger)werkzaamheden hebben plaatsgevonden in de Kleine Aa en of tijdens die werkzaamheden CE zijn aangetroffen;
- Het is niet bekend of tijdens het rechtekken van de Kleine Aa in 1968 CE zijn aangetroffen.

7.3. ADVIES

Er is geen informatie gevonden die duidt op mogelijk aanwezige CE in het projectwerkgebied Kleine Aa. Opdrachtgever wordt geadviseerd het CE-bodemonderzoek te beëindigen en de toekomstige werkzaamheden regulier uit te voeren.

8. BIJLAGEN

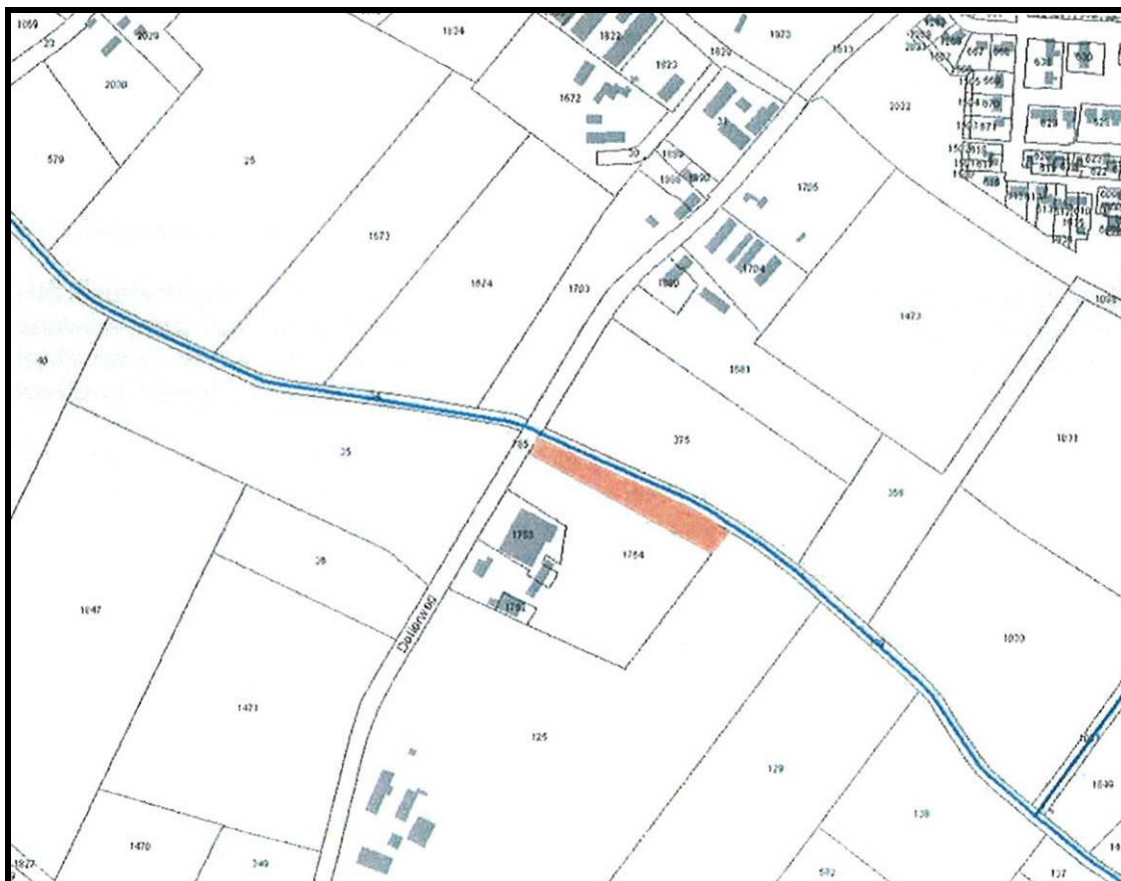
Figuur 3: Onderzoeks- en projectwerkgebied (bron: Google Earth).

Schematische weergave van het onderzoeks- en projectwerkgebied.

- Het gebied binnen het blauwe kader is het onderzoeksgebied.
- Binnen het rood aangegeven gedeelte is het projectwerkgebied gelegen, zoals door opdrachtgever aangegeven.

Figuur 4: Inrichtingsplan Kleine Aa (bron: Waterschap Aa en Maas).

Figuur 5: Toekomstige EVZ (gekleurde vlak) langs de Kleine Aa (bron: Waterschap Aa en Maas).

Het proces bestaat uit de volgende vier fasen:

- Vooronderzoek
- Opsporing
- Oplevering
- Evaluatie

Onderstaand is de inhoud van elke afzonderlijke fase beschreven.

1. Vooronderzoek

Het Vooronderzoek wordt ten behoeve van het advies aan de opdrachtgever verdeeld in respectievelijk de hoofdfasen Probleeminventarisatie en Probleemanalyse.

- Probleeminventarisatie

De Probleeminventarisatie omvat het verzamelen van (historisch) feitenmateriaal.

- Probleemanalyse

De Probleemanalyse omvat de analyse van het historisch feitenmateriaal en de vaststelling van de aard en omvang van vermoede explosieven en bestaat ten minste uit:

- vaststellen soort en hoeveelheid vermoede CE;
- verschijningsvorm van de vermoede CE;
- inventarisatie locatiespecifieke omstandigheden;
- vaststellen en afbakenen van het verdachte gebied;
- evaluatie van de risico's van de vermoede CE in relatie tot het toekomstige gebruik van de locatie.

2. Opsporing

Opsporing omvat binnen het opsporingsgebied het geheel van:

- detecteren;
- lokaliseren;
- laagsgewijs ontgraven;
- identificeren;
- tijdelijk veiligstellen van de situatie;
- de overdracht aan de EODDEF.

Werkvoorbereiding

Ten behoeve van de opsporing dient te worden voorzien in een schriftelijke procedure voor de werkvoorbereiding, waarin ten minste aandacht wordt besteedt aan:

- verantwoordelijkheden;
- samenwerking, identificatie en communicatie met verschillende disciplines;
- planning;
- documentatie en registraties.

Detectieonderzoek

Het vaststellen van de aanwezigheid van (mogelijke) CE door het met behulp van detectieapparatuur uitvoeren van een meting en de beoordeling van de meetgegevens. Voor het uitvoeren van het detectieonderzoek kunnen uiteenlopende methoden en technieken worden ingezet. Er wordt onderscheid gemaakt in analoge detectie en computerondersteunde detectie.

Lokaliseren

Door middel van het lokaliseren wordt de ligplaats van de gedetecteerde objecten 3-dimensionaal vastgesteld. Het lokaliseren bestaat uit het:

- bepalen van de locatie van het object op basis van de meetwaarden (x/y coördinaat);
- bepalen ontgravingdiepte door (her)vaststellen van z-coördinaat.

Laagsgewijs ontgraven

Door het laagsgewijs ontgraven wordt het object blootgelegd, waardoor deze kan worden waargenomen.

Identificeren

De identificatie volgt op het aantreffen van het object en heeft tot doel om vast te stellen of sprake is van een explosief en zo ja, om de soort, subsoort en wapeningstoestand van eventueel geplaatste ontstekers te bepalen.

Tijdelijk veiligstellen situatie

Het tijdelijk veiligstellen van de situatie omvat alle activiteiten na de benadering en identificatie die benodigd zijn om de uitwerkingsrisico's van het explosief in relatie tot de omgeving te beheersen tot aan het tijdstip van overdracht van het explosief aan de Explosieven Opruimingsdienst van het Ministerie van Defensie (EODDEF).

Overdracht aan EODDEF en afvoer schroot

Het ruimen van aangetroffen explosieven tijdens opsporingswerkzaamheden wordt uitgevoerd door één van de Explosieven Opruimingsdiensten van het Ministerie van Defensie. Voor aanvang van de opsporingsactie verzoekt de plaatselijke overheid, op aanwijzing van het opsporingsbedrijf, het EOCL de aangetroffen explosieven te ruimen.

3. Oplevering

Na uitvoering van het project dient het terrein conform afspraak te worden opgeleverd.

Proces-verbaal van oplevering aan de opdrachtgever en Bevoegd Gezag

Voor opnemings, goedkeuring en oplevering geldt het U.A.V. 1989.

4. Evaluatie

De organisatie dient ten behoeve van de procesbeheersing aan het eind van ieder project een evaluatie op te stellen. Deze evaluatie kan een gezamenlijk document betreffen van de verschillende partijen, welke in de afzonderlijke projectdossiers wordt opgenomen.

Algemene afkortingen

2nd TAF	Second Tactical Air Force
AEAF	Allied Expeditionary Air Force
AD	Alternatieve Doelen
BCOM	Bomber Command
BLUW	Bibliotheek Landbouw Universiteit Wageningen UR, Speciale Collecties
CE	Conventioneel Explosief
CCOM	Coastal Command
DOM	Dienst Opruiming Mijnen
EOCKL	Explosieven Opruimings Commando Koninklijke Landmacht
FCOM	Fighter Command
FLAK	Flugzeug Abwehr Kanone
JABO	Jachtbommenwerper
KB	Koninklijk Besluit
MG	Militair Gezag
MORA	Melding Opdracht Ruimrapportage Afdoening
NA	Nationaal Archief
NAP	Nieuw Amsterdams Peil
NIOD	Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie
PRO	Public Record Office
RD	Rijksdriehoek
TNA	The National Archives te Londen (UK)
TDN	Topografische Dienst Nederland
TOPOD	Topografische Dienst
WO II	Tweede Wereldoorlog

Werkgebied

De locatie waarin zich activiteiten in de bodem afspelen, zoals grondverzet, baggeren, heien, etc. Deze activiteiten, die ontplooid worden binnen de toekomstige bestemming, vormen de aanleiding voor het proces OCE.

FLAK

FLAK was het gevreesde Duitse luchtafweergeschut van diverse kalibers en staat voor *Flugzeug Abwehr Kanone*.

MORA's / WO's

Munitie opdracht ruimrapport van de EOCKL: de rapportages van meldingen van alles wat verdacht is een CE te zijn. Indien er daadwerkelijk sprake is van een CE, staat in de rapportage de ruiming ervan ook vermeld. In het algemeen zijn dit de meldingsrapporten van de plaatselijke politie aan het EOCKL. De achterzijde van het document wordt door de EOD gebruikt voor de registratie van de uitvoering van de opdracht.

Conventionele Explosieven (CE)

Onder het begrip CE wordt in het algemeen verstaan: bommen en gevechtsladingen; geleide en ballistische projectielen; munitie voor artillerie, mortieren en klein kaliber wapens; alle mijnen, torpedo's en dieptebommen; vernielingsladingen; al dan niet pyrotechnische vuurwerken; bundelrekken, moederbommen en dispensers; inrichtingen in werking gesteld door patronen en stuwstoffen; elektrische ontstekingsinrichtingen.

Onderzoeksgebied

Het gebied waar het historische onderzoek zich op heeft gericht.

Positief advies

Het gereede vermoeden dat CE kunnen worden aangetroffen.

Verdacht gebied

Het gebied waarvan de mogelijkheid tot het aantreffen van CE door middel van feitelijk materiaal is onderbouwd.

Veiligheid

Door een projectmatige aanpak met experts wordt de veiligheid gegarandeerd.

Onder het begrip veiligheid worden in dit verband de volgende aspecten verstaan:

- Openbare Orde en Veiligheid (OOV);
- Veiligheid in relatie tot de arbeidsomstandigheden (personele veiligheid).

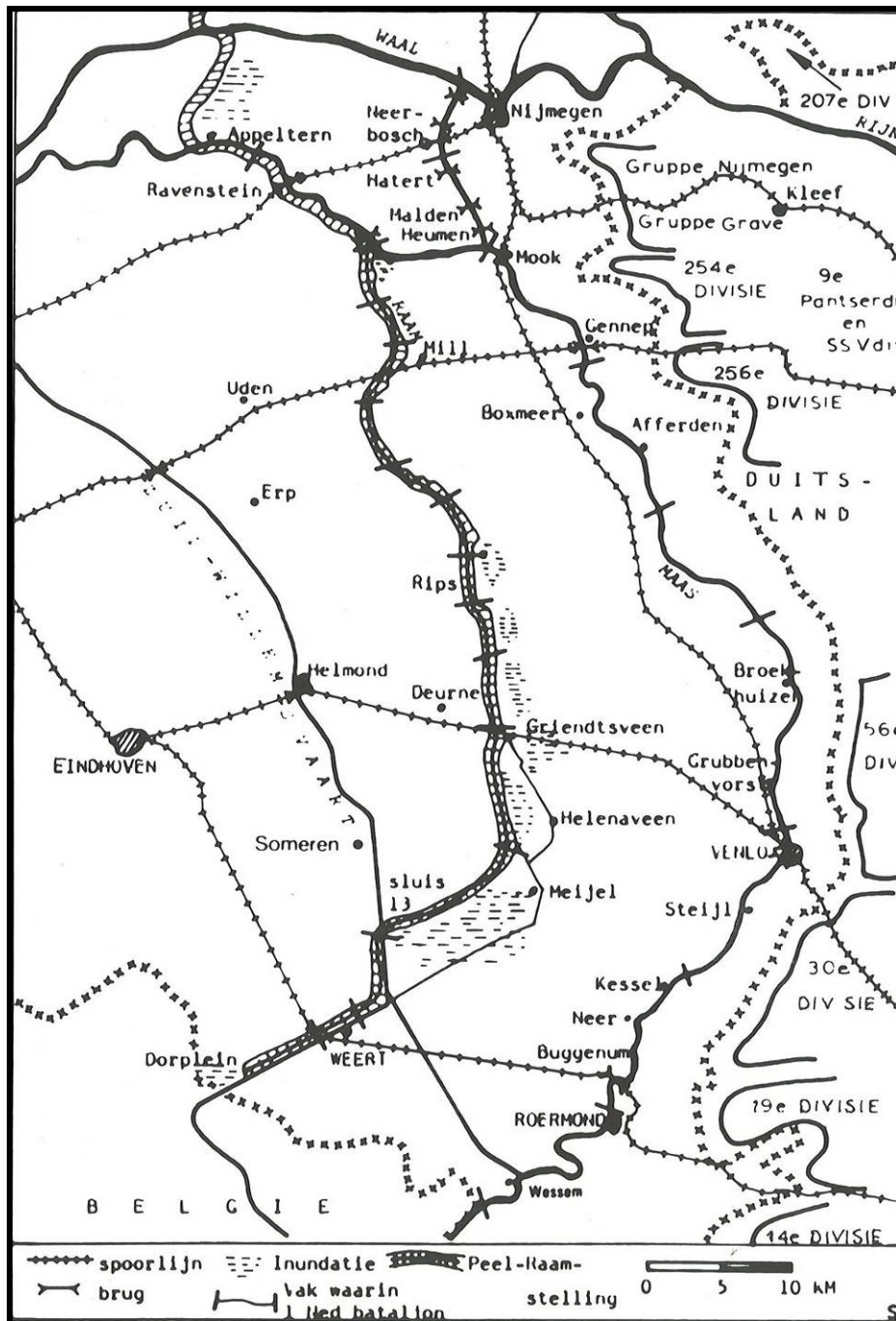
Openbare Orde en Veiligheid

Op grond van de Gemeentewet is B&W van de betrokken gemeente verantwoordelijk voor Openbare Orde en Veiligheid binnen een project.

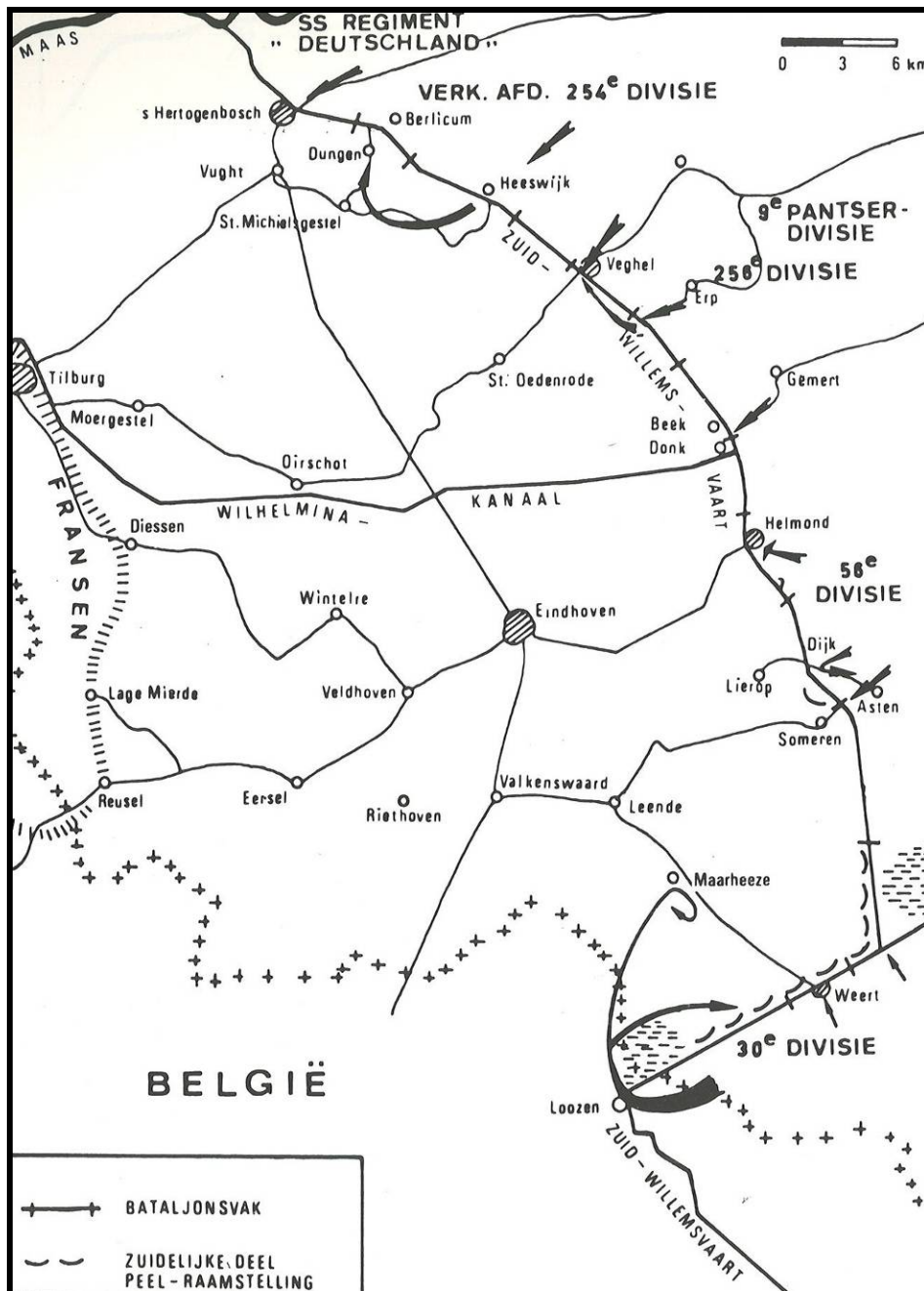
Dit betekent dat de burgemeester de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid heeft voor wat betreft alle activiteiten die bij de handhaving van de veiligheid worden uitgevoerd, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald in overige van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

Veiligheid en arbeidsomstandigheden

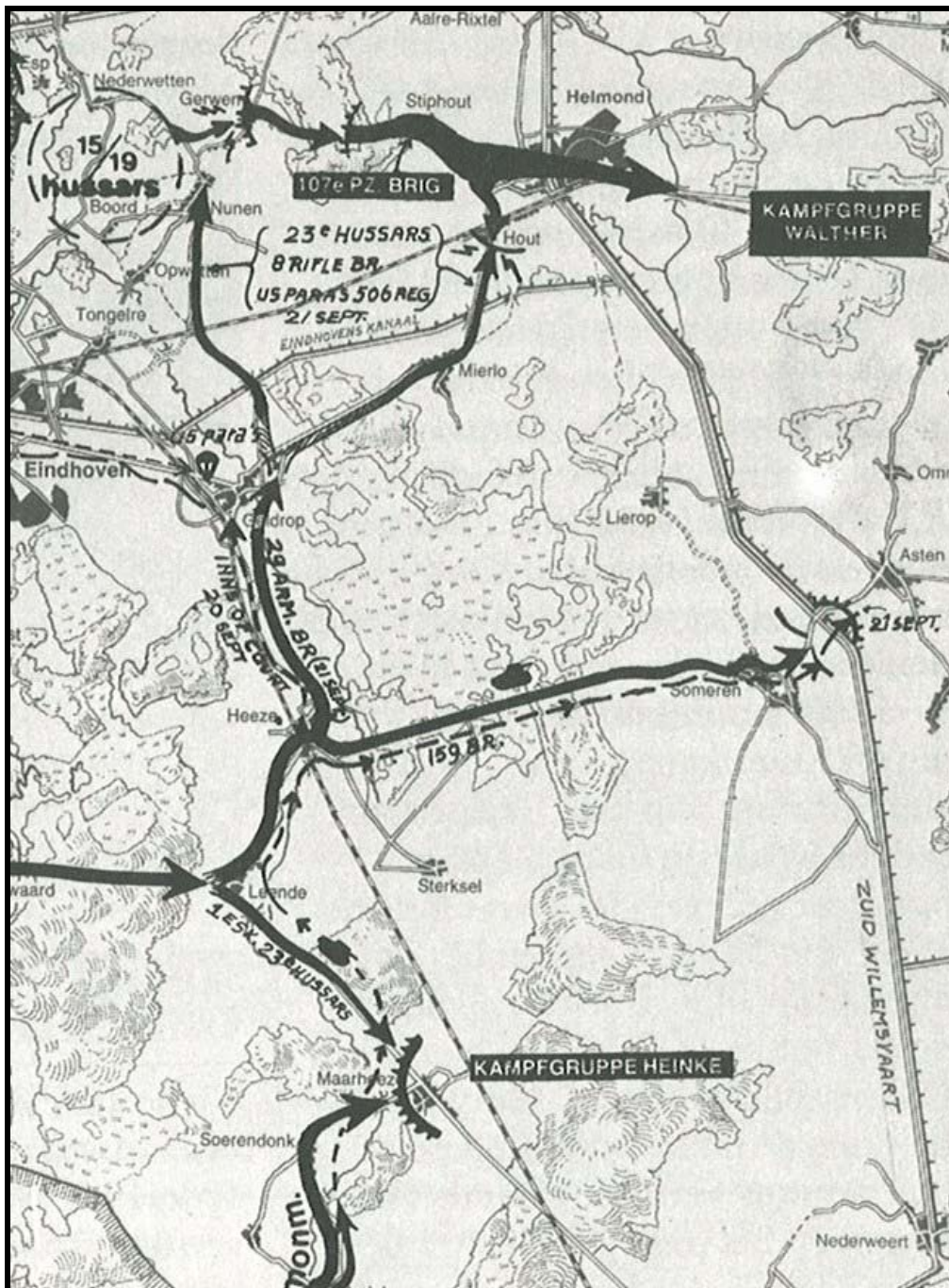
Uit hoofde van de Arbowet is de betrokken gemeente als werkgever en/of opdrachtgever verantwoordelijk voor het waarborgen van de veiligheid van haar werknemers of door haar gecontracteerde derden. Binnen de gemeente berust deze verantwoordelijkheid bij de gemeenteraad.

Figuur 6: De Nederlandse verdediging van Noord Limburg en Noord Brabant: de Maaslinie en de Peel-Raamstelling. Rechts de aanvallende Duitse divisies in dit gebied op 10 mei 1940 (bron: Joosen, W.A.L., *Geschiedenis van Someren in de Tweede Wereldoorlog* (Someren 1984)18).

Figuur 7: Aanvallen van de Duitsers op de Nederlandse verdediging aan de Zuid Willemsvaart op 11 mei 1940 (bron: Joosen, *Geschiedenis van Someren in de Tweede Wereldoorlog* 20).

Figuur 8: De Britse acties. Op 21 september 1944 zijn de Britten over de Zuid-Willemsvaart (bron: Didden, J. en Swarts, M., *Einddoel Maas, de strijd in zuidelijk Nederland tussen september en december 1944* (Weesp 1984)73).

Figuur 9: Een 25-ponder vuurt op 23 september 1944 vanuit het bruggehoofd bij Someren op de Duitse stellingen (bron: Didden, J. en Swarts, M., *Brabant Bevrijd* (Den Haag z.j.)84).

- Regionaal Historisch Centrum Eindhoven;
- Topografische Dienst Nederland (TDN) van het Kadaster te Emmen;
- The Aerial Reconnaissance Archives (TARA) in Engeland;
- REASeuro bibliotheek;
- REASeuro database;
- Archief van het Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht (EOCKL) te Culemborg.

Gemeentebestuur Someren 1935-1979, Collectienummer A-3086

Inv.	Omschrijving	Datum	Gebeurtenis	Relevantie
568	Wapenen en munitie. Overzichten van het voorhanden hebben van wapenen en munitie, 1949-1979.	28 sept. 1949	Van sept. 1944 tot eind 1945 is geen registratie bijgehouden van aangegeven munitie en oorlogstuig. Op 5 dec. 1944 is wel een lijst bewaard gebleven waarin melding wordt gedaan van 9 gevonden bommen en 24 plaatsen waar zich nog granaten, munitie, mijnen enz. bevonden. In feb. 1946 en juni 1947 zijn oproepen gedaan om vuurwapens en munitie in te leveren. Gevolg was verschillende aangiften.	Nee geen specifieke locaties
569	Wapenen en munitie. Inlevering van wapenen en munitie.	1939-1947	Inleveren en teruggave wapens en munitie, voornamelijk jachtgeweren.	Nee
897	Luchtbeschermingsdienst. Voorschriften en mededelingen van en aan derden betreffende oefeningen.	1935-1939	Oefeningen	Nee
893	Luchtbeschermingsdienst. Organisatie en taken.	1937-1945	Algemeen	Nee
899	Luchtbeschermingsdienst. Alarmering.	1940-1942	Sirenes en kerkklokken	Nee
905	Ontploffingsgevaar. Aantreffen, bewaren en onschadelijk maken van oorlogstuig, 1939-1976.	25 mrt. 1939	Onder de gemeente is in de hei een niet-ontploft projectiel gevonden. Opgeslagen in het raadhuis.	Nee
		6 jun. 1939	Tijdens baggerwerk in de Zuid-Willemsvaart zijn 2 niet-ontplofte projectielen gevonden. Opgeslagen in het raadhuis.	Nee, te ver van de Kleine Aa
		16 jun. 1939	Tijdens baggerwerk in de Zuid-Willemsvaart is een niet-ontploft projectiel gevonden. Opgeslagen in het raadhuis	Nee, te ver van de Kleine Aa
		18 mrt. 1940	Een niet-ontploft projectiel is opgeslagen in het raadhuis.	Nee, vindplaats niet bekend.
		27 jun. 1940	Nabij de Sluis 13 bij de Zuid-Willemsvaart heeft een bominslag plaatsgevonden. Waarschijnlijk zijn 5 bommen neergekomen. Dezelfde dag is een bom ontploft. Mogelijk zijn er nog meer blindgangers	Nee, te ver van de Kleine Aa

Inv.	Omschrijving	Datum	Gebeurtenis	Relevantie
			aanwezig.	
			Reactie op bericht 17 juni 1940: Alle bommen zijn ontploft (9 stuks).	Nee
		9 nov. 1940	Bij het "Berkeindje en Heieind" zijn in het open veld 44 brandbommen neergekomen. Ook is een brisantbom ontploft.	Nee, betreft Lierop
		15 feb. 1941	5 brisantbommen zijn ontploft op 300 m. ten noorden van de Groenstraat. 4 brisantbommen zijn ontploft in het open veld 100 m. ten zuidoosten van de Hoevestraat en 100 m. ten westen van de Parallelweg. 1 blindganger. Maatregelen zijn genomen bij de blindganger.	Nee, betreft Lierop
		7 mrt. 1941	In de gemeente Someren bevinden zich in een perceel heide en in een perceel bouwland ontontploffte bommen. Deze blindgangers worden niet geruimd, omdat ze op grote diepte liggen. De plaatsen van de blindgangers wordt aangegeven op een kadastrale tekening.	Nee, niet bekend waar de blindgangers liggen.
		15 jan. 1942	In de gemeente bevindt zich een blindganger. De plaats wordt aangegeven op een kadastrale tekening.	Nee, niet bekend waar de blindganger ligt.
		2 feb. 1943	Op het gehucht "Ruiter" zijn 20 staaftbrandbommen neergekomen.	Nee, geen betrekking op de Kleine Aa
		8 apr. 1943	In Lierop is een brisantbom en een aantal fosforbrandbommen neergekomen.	Nee, geen betrekking op de Kleine Aa
		6 feb. 1945	Achtergebleven munitie: -vliegtuigbom, Vaarselstraat 30b, -raketbom, Schoolstraat 4, -landmijn, Heusdenshendijk, -vliegtuigbom, Sluis 12, -vliegtuig, Broekstraat. Meldingen zijn in kaart gebracht.	Nee, geen betrekking op de Kleine Aa
		31 jul 1945	Achtergebleven CE: -2 vliegtuigbommen van naar schatting 500 kg in het water van de Beuven, -1 granaat Nieuwendijk 19, -10 granaten Kerkendijk 7. Verzoek tot ruiming.	Nee, geen betrekking op de Kleine Aa

Inv.	Omschrijving	Datum	Gebeurtenis	Relevantie
		10 aug. 1945	Verzoek tot ruiming van een vermoedelijke tankmijn ten oosten van de Zuid-Willemsvaart tussen de sluizen 11 en 12 ter hoogte van het pontveer.	Nee, geen betrekking op de Kleine Aa
		14 aug. 1945	Aangifte CE: grote onontpofte vliegtuigbom en een landmijn Kanaaldijk 11.	Nee, geen betrekking op de Kleine Aa
		21 sept. 1945	Opgave CE: -12 granaten Kerkendijk 26, -1 granaat Einderstraat 28, -1 granaat Klotterstraat, -munitie Kievietstraat 11.	Nee, geen betrekking op de Kleine Aa
		1945	Lijst van 35 locaties van aanwezige CE	Nee, geen betrekking op de Kleine Aa
		23 mei 1947	Melding van aanwezige munitie (granaten en patronen) op de Heikantstraat 21, zie bijlage 05B.	Ja, de Heikantstraat ligt in de nabije omgeving van de Kleine Aa.
		7 juli 1947	Melding van aanwezige munitie onder andere Heikantstraat 8.	Ja, de Heikantstraat ligt in de nabije omgeving van de Kleine Aa.
		7 okt. 1949	Verzoek tot ruiming mortiergranaat Vaarselstraat.	Ja, de Vaarselstraat ligt in de nabije omgeving van de Kleine Aa.
		16 mrt. 1950	Verzoek tot ruiming enige munitie en granaten omgeving woonwagenkamp Vaarselstraat.	Ja, de Vaarselstraat ligt in de nabije omgeving van de Kleine Aa.
		4 mei 1950	Verzoek tot ruiming munitie en granaten Peelkanaal Sluis 13 en Boksenberg.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		15 jun. 1950	Verzoek tot ruiming granaat Zaanstraat 2.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		7 jul. 1950	Verzoek tot ruiming granaat Michelslaan 1.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		12 nov. 1951	Verzoek tot ruiming granaat brandgang Staatsbossen.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.

Inv.	Omschrijving	Datum	Gebeurtenis	Relevantie
		3 sept. 1952	Verzoek tot ruiming projectiel Lavallestraat 2.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		16 sept. 1952	Verzoek tot ruiming mortiergranaat nabij Sluis XI	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		20 sept. 1952	Verzoek tot ruiming van 5 mortiergranaten bij Donksedreef 1.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		24 feb. 1953	Verzoek tot ruiming onontplofte projectielen Groenstraat A.102.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		6 mei 1953	Verzoek tot ruiming projectiel in de Staatsbossen.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		18 nov. 1953	Verzoek tot ruiming projectiel Kampstraat.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		14 mei 1954	Verzoek tot ruiming mitrailleurbanden Kievitstraat 2.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		22 sept. 1954	Verzoek tot ruiming granaat Achterhoek B81.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		4 nov. 1954	Verzoek tot ruiming munitie Stipdonk B64.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		30 nov. 1954	Verzoek tot ruiming granaat Ervenweg 1.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		10 dec. 1954	Verzoek tot ruiming onontploft projectiel Vaarselstraat 27.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		29 jul. 1955	Verzoek tot ruiming granaat Dorp A20.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		17 nov. 1955	Verzoek tot ruiming 3 granaten nabij Schoolstraat 11.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		24 nov. 1955	Verzoek tot ruiming 2 granaten en 1 bom Kanaaldijk kilometerpaal 69.600.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		24 mrt. 1956	Verzoek tot ruiming bom Floreffestraat 45.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		13 jun. 1956	Verzoek tot ruiming 2 granaten zusterklooster aan de Nieuwendijk.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.

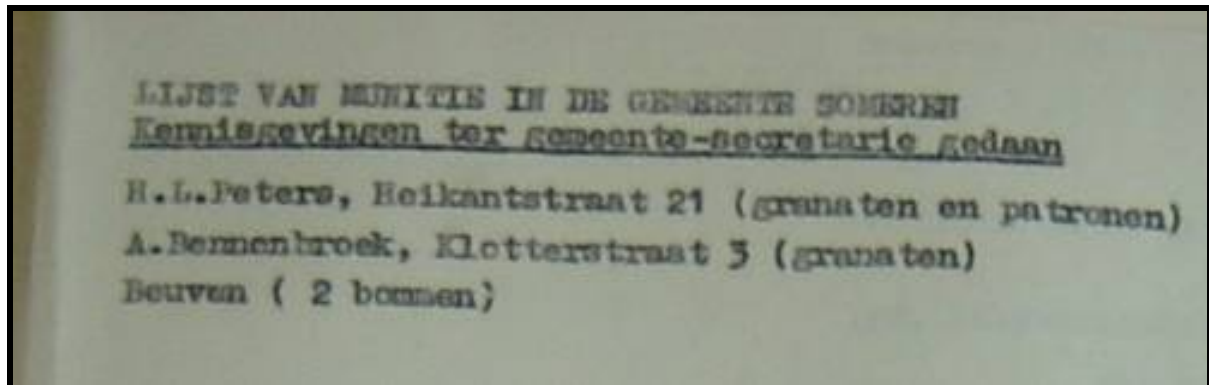
Inv.	Omschrijving	Datum	Gebeurtenis	Relevantie
		17 dec. 1956	Verzoek tot ruiming projectiel Teunis Spekbaan, 200 m. van brug Half Twaalf.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		20 mei 1958	Verzoek tot ruiming granaat achter sluiswachtershuis Sluis IX.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		22 jan. 1957	Verzoek tot ruiming 3 granaten Teunis Spekbaan, 200 m. van brug Half Twaalf.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		2 mrt. 1957	Verzoek tot ruiming granaat Goord Verbernedijk 2.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		10 apr. 1957	Verzoek tot ruiming fosforgranaat Boomen A51.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		4 okt. 1957	Verzoek tot ruiming projectiel Bur. Smulderslaan 9b.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		6 dec. 1957	Verzoek tot ruiming munitie Kerkendijk 18a.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		2 dec. 1958	Verzoek tot ruiming 30 mortiergranaten en 1 kop van een pantservuist Akkerweg.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		11 dec. 1958	Verzoek tot ruiming munitie Slievenstraat 2.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		6 mrt. 1959	Verzoek tot ruiming fosforgranaat Boomen.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		7 apr. 1959	Verzoek tot ruiming mortiergranaat Beemdstraat 1 en granaat nabij Kerkendijk 56.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		2 sept. 1959	Verzoek tot ruiming projectiel bouwland aan "Den Bult" Vaarselstraat 13a.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		21 okt. 1959	Verzoek tot ruiming handgranaat Parallelweg 3.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		30 dec. 1959	Verzoek tot ruiming granaat Heikantstraat (gevonden bij aanleg weg).	Ja, de Heikantstraat ligt in de nabije omgeving van de Kleine Aa.
		4 jan. 1960	Verzoek tot ruiming munitie weiland Einderstraat 46.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		16 apr. 1960	Verzoek tot ruiming granaat Slievenstraat 12.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.

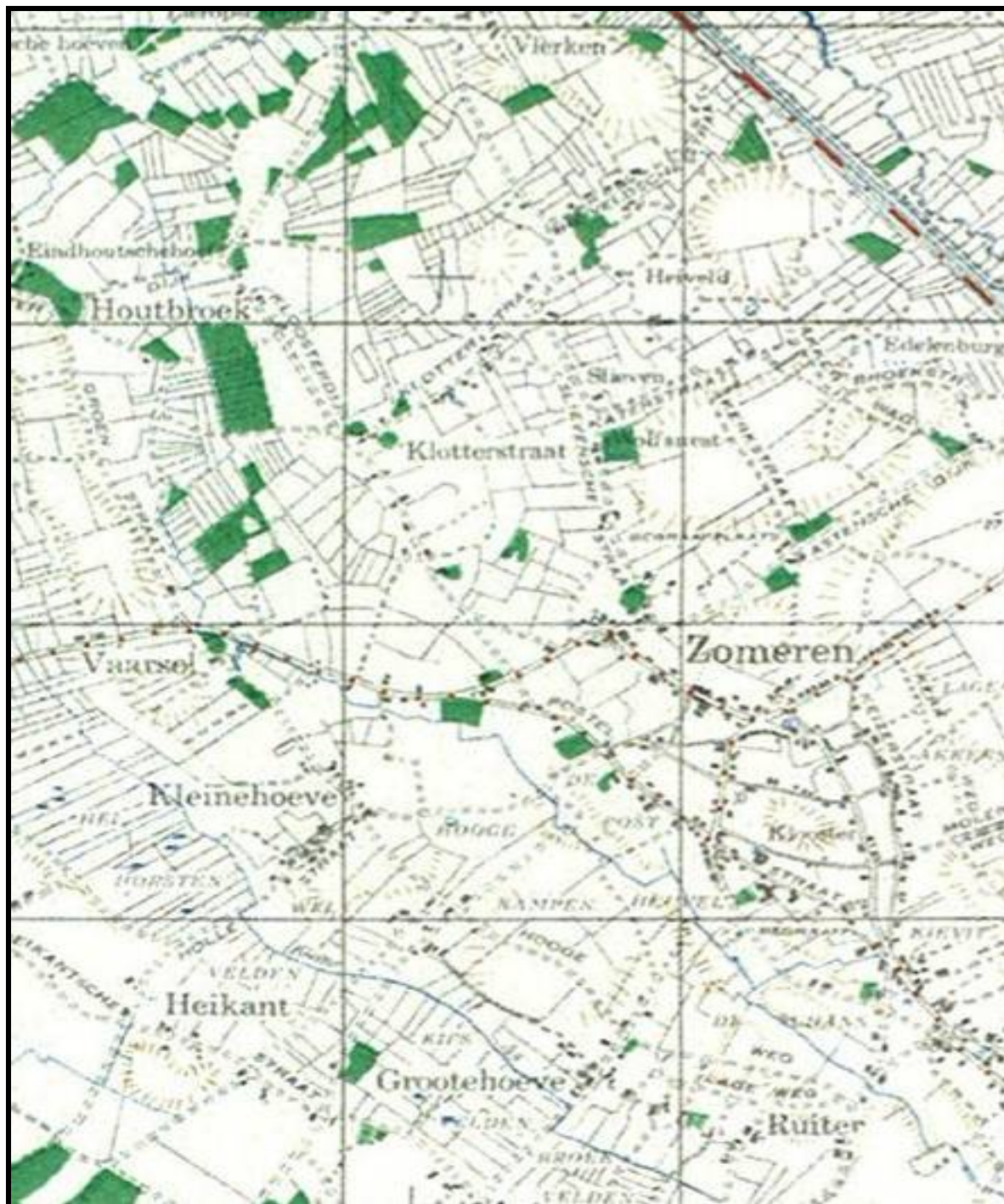
Inv.	Omschrijving	Datum	Gebeurtenis	Relevantie
		21 jul. 1961	Verzoek tot ruiming mortiergranaat landbouwstraat 2.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		3 mei 1961	Verzoek tot ruiming bom Heikantstraat 6.	Ja, de Heikantstraat ligt in de nabije omgeving van de Kleine Aa.
		28 mrt. 1965	Verzoek tot ruiming granaat Kanaalweg 5b.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		13 apr. 1964	Verzoek tot ruiming projectiel nabij Sluis XI.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		22 jun. 1964	Verzoek tot ruiming munitie Kerkendijk 38. Werk stilgelegd ivm mogelijk achtergebleven granaten.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		6 apr. 1965	Verzoek tot ruiming mortiergranaten Dertiensedijk.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		11 jun. 1965	Verzoek tot ruiming handgranaat nabij Sluis XIII.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		28 jul. 1965	Verzoek tot ruiming granaat nabij de Peelrijt.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		25 okt. 1965	Verzoek tot ruiming granaat Kampstraat.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		17 feb. 1966	Verzoek tot ruiming granaat en munitie nabij Sluis XI.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		21 mrt. 1966	Verzoek tot ruiming handgranaat Hoevenstraat 32.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		4 mrt. 1968	Verzoek tot ruiming projectiel Sluis 12.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		1 apr. 1968	Verzoek tot ruiming 2 granaten Kerkendijk 117.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		20 mrt. 1969	Verzoek tot ruiming handgranaten Groeneweg.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		28 okt. 1969	Verzoek tot ruiming granaat Belienberkdijk 12.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
		18 sept. 1973	Verzoek tot ruiming projectielen bij het perceel Boerenkamplaan 181.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.

Inv.	Omschrijving	Datum	Gebeurtenis	Relevantie
		5 sept. 1974	Verzoek tot ruiming granaat en munitie Dellerweg 19.	Ja, de Dellerweg ligt in de nabije omgeving van de Kleine Aa.
		28 okt. 1976	Bij het verplaatsen van zwarte grond van het bedrijventerrein "Half Elfje" naar het sportpark "De Potacker" en het bestemmingsplan "De Loove" zijn in de grond mijnen aangetroffen.	Nee, geen betrekking op Kleine Aa.
944	Waterschappen. Waterschap De Aa, 1938-1976.		Bestuursleden, etc.	Nee
948	Zorg voor wateren en watergangen. Overdracht van het eigendom en/of het beheer van watergangen aan het Waterschap De Aa: overzichtslijsten, ruilverkavelingsgebied De Kleine Aa, ruilverkavelingsgebied Dorp en Eind en Diepenhoek.	1964-1972	Overdracht eigendom en onderhoud Kleine Aa aan waterschap De Aa	Nee
1791	Militaire gebouwen en terreinen. Gebruik en bewoning van Duitse weermachthuisjes, zie ook inv. 788.	1942-1945	Algemeen	Nee
79	Beheer van eigendommen. Gevallen van oorlogsschade aan (gemeente-) eigendommen, m.u.v. scholen: afwikkeling kosten, zie ook inv. 140.	1940-1957	Schade aan woningen, lantaarnpalen, wegen, veerpont, gemeentehuis etc.	Nee
			Schade woning Vaarselstraat 30 (70 gulden) en 31 (149 gulden) als gevolg van oorlogsgeweld 21 sept. 1944.	Nee betreft glasschade
534	Wederopbouw. Herstel oorlogsschade aan panden/werken van derden: mededelingen, inlichtingen en opgaven.	1940-1959	Schade: Heikantstraat 6, 8 (3425 gulden).	Ja, de Heikanstraat ligt in de nabije omgeving van de Kleine Aa.
535	Wederopbouw. Herstel oorlogsschade aan panden/werken van derden: mededelingen, inlichtingen en opgaven.	1940-1949	Schade woningen, landerijen Someren.	Nee

Werkgroep Geschiedenis Someren in de 2^e Wereldoorlog, 1981-1985. Collectienummer: A-3225

Inv.	Omschrijving	Datum	Gebeurtenis	Relevantie
2	De meidagen van 1940, 81 stukken.		Verslagen van de oorlogshandelingen.	Nee
3	Interviews, 34 stukken.		Persoonlijke belevenissen.	Nee
7	In Someren gevallen vliegtuigen, 50 stukken.			
		17 jan. 1989	Overzicht van zoeklichtinstallaties van de Duitsers in Someren: -2 uitkijktorens Steegstraat, -zoeklicht aan de Kerkendijk, -zoeklichtinstallaties aan de Kerkweg.	Nee
		-	Overzicht van neergestorte vliegtuigen.	Nee, er zijn geen vliegtuigen in de nabije omgeving van de Kleine Aa neergekomen.
13	De bevrijding 1944-1945, 65 stukken.		Algemeen.	Nee
16	Het leven na de bevrijding, 1945-1950, 18 stukken.		Algemeen.	Nee
24	Fotoarchief	1940-1945	Foto's van de oorlogstijd en de bevrijding.	Nee

WO_NR	OMSLIGPE	PLNMLPEX	GEMNAAM
19721349		Someren	Someren
19722124	Kerkendijk 17	Someren	Someren
19730410		Someren	Someren
19742278	Beumenlaan 10	Someren	Someren
19742369	Dellerweg 19	Someren	Someren
19751806	Weiland	Someren	Someren
19761471	Vaarselstraat	Someren	Someren
19763695		Someren	Someren
19763981		Someren	Someren
19773596	Eegje 3	Someren	Someren
19811324	Kerkendijk	Someren	Someren
19821477	Vaarselstraat 83	Someren	Someren
19822616	Vaarselstraat	Someren	Someren
19830884	Vervallen	Someren	Someren
19833233	Kleinaartstraat	Someren	Someren
19833629	Fellenbeemd 40	Someren	Someren
19841110		Someren	Someren
19842553		Someren	Someren
19850507	Kerkendijk 3	Someren	Someren
19851377	Kerkendijk 60	Someren	Someren
19851901	ZA	Someren	Someren
19890096	Provincialeweg 17	Someren	Someren
19912586	Km paal 71.0	Someren	Someren
19932243	Kerkendijk 42	Someren	Someren
19940488	Vlasstraat 2	Someren	Someren
19971778	Kerkendijk 25	Someren	Someren
20040853	Ter Kreane 2	Someren	Someren
20051218	Houtbroekstraat	Someren	Someren
20051274	Prov. Weg	Someren	Someren
20061340	Beuvenlaan 10.	Someren	Someren
20070676	Heuvel 12.	Someren	Someren
20071615	Kerkendijk 42	Someren	Someren

Probleeminventarisatie:

Actie	Verwijzing rapport
Aanleiding van het Vooronderzoek	§ 1.1
Omschrijving en doelstelling van opdracht	§ 1.3
Beschrijving uitvoering onderzoek (incl. betrokken personen)	Zie offerte
Verantwoording feitenmateriaal (incl. bronverwijzing)	Hoofdstuk 3

Probleemanalyse:

Actie	Verwijzing rapport
Vaststellen soort en hoeveelheid vermoede CE	N.v.t.
Versijningsvorm van de vermoede CE	N.v.t.
Inventarisatie locatiespecifieke omstandigheden	§ 2.3
Vaststellen en afbakenen van het verdachte gebied	N.v.t.
Evaluatie van de risico's van de vermoede CE in relatie tot het toekomstige gebruik van de locatie	N.v.t.
Leemten in kennis	§ 7.2

Bijlage 11 Verzendlijst

- 1 exemplaar van rapport voor archief REASeuro;
- 2 exemplaren van rapport voor opdrachtgever + CD met digitale bestanden.